

13) Alcina, *Diàleg interreligiós i obertura de l'home vers Déu: dues derivades del caràcter transcendent del pensament de Ramon Llull*

S'ha escrit molt sobre l'apologètica en Llull i, sobretot, sobre el *Gentil*. Això no obstant, l'enfocament d'Alcina hi aporta un punt de vista nou i enriquidor. Alcina manté que la clau del projecte missioner de Llull, tant pel que fa al seu fonament racional com al seu caràcter dialogal, es troba en la seva antropologia teològica. Així, l'autor presenta, a partir de l'*Arbre de ciència* i del *Llibre de demostracions*, l'home com a ésser transcendent. La seva constitució a imatge de la Trinitat atorga a l'home una posició singular dins de la creació: recull el món elemental, vegetatiu i sensitiu, alhora que contínuament es transcendeix a si mateix per acostar-se cada vegada més a Déu.

Ara bé, en la mesura que aquesta obertura transcendent envers Déu és constitutiva de tots els actes de l'home, el seu anhel d'amar, entendre i recordar Déu no té, ni ha de tenir, un límit preestablert. Així com l'home ha de procurar d'amar Déu i de recordar-se d'ell cada dia més, així també ha d'esforçar-se per a entendre'l sempre millor. Alcina explica aquest procés d'autotranscendència i de superació a través de diversos textos que exemplifiquen la «multiplicació» de l'enteniment (afegim que també hagués estat interessant tractar-hi de manera explícita la teoria dels *puncti transcendentis*). És aquesta obertura que permet a Llull afirmar que l'home ha de fer tots els esforços possibles per a entendre Déu i donar raó de la seva fe i dels dogmes cristians. Sens dubte, tal com suggereix Alcina, l'optimisme racional(ista) que caracteritza el projecte apologètic lul·lià es basa en aquesta visió autotranscendent de l'home.

En aquesta mateixa línia, Alcina proposa explicar el caràcter dialogal dels escrits interreligiosos de Llull. Així, segons l'autor, l'autotranscendència de l'home envers Déu com l'absolutament Altre portaria Llull a una apreciació positiva de l'alteritat també entre els homes. Les observacions d'Alcina sobre aquest darrer punt són massa breus per a entrar a discutir-les. Amb tot, em sembla que hi ha poca evidència per a parlar d'una apreciació positiva de l'alteritat o de la diversitat com a tals en Llull –si bé uns segles més tard podem trobar idees semblants en un dels seus grans seguidors: Nicolau de Cusa.

Pel que fa a la presentació del treball, s'ha de dir que, malgrat que sigui molt lloable donar traduccions dels textos catalans antics i llatins citats, sobta que aquestes apareguin en castellà.

En resum, però, es tracta d'una aportació força estimulante, que intenta reconstruir les bases del pensament apologètic lul·lià des de categories teològiques actuals.

A. Fidora